

«Parsifal» – kerget pole

ESIETENDUS

Euroopa kultuuripealinna Tallinn 2011 ja Nargenfestivali raames

Richard Wagneri ooper «Parsifal»

- 25., 26., 27. ja 28. augustil kl 18 Noblessneri valukojas
- Muusikaline juht ja dirigent Arvo Volmer
- Dirigent Risto Joost
- Lavastaja Nicola Raab (Saksamaa)
- Kaaslavastaja ja lavavõitluskoreograaf Ran Arthur Braun (Iisrael)
- Kunstnik Robert Innes Hopkins (UK)
- Valguskunstnik David Cunningham (Šotimaa)
- Osades: Parsifal – Richard Decker (USA) / Roman Sadnik (Austria), Gurnemanz – Manfred Hemm (Saksamaa) / Richard Wiegold (UK), Kundry – Irmgard Vilsmaier (Saksamaa) / Magdalena Anna Hofmann (Austria), Amfortas – Eike Wilm Schulte (Saksamaa) / Rauno Elp, Klingsor – Martin Winkler (Austria), Titurel – Koit Soasepp (Soome Rahvusoooper) / Priit Volmer jt

Maailma esietendus 26. juulil 1882 Bayreuthi Festspielhausis.

RIINA LUIK

kultuur@postimees.ee

Lavastaja Nicola Raab ei luba viis tundi kestval megaetendusel mõnusat äraolemist, vaid tahab panna publiku sügavalt elu üle järele mõtlema, tajuma seoseid meie tegude ja nende tagajärgede vahel.

Miks just «Parsifal» – siin ja praegu?

Minu jaoks polnud «Parsifal» mitte isiklik ega ka mitte kui lavastaja valik, vaid rahvusoooper Estonia ja kultuuripealinn Tallinn 2011 toimikonna tehtud austav ettepanek see ooper, nagu te ütlesite, «siin ja praegu» lavale tuua. Niipalju kui ma tean, sündis mõte Wagneri «Parsifal» Eestis esmakordselt lavale tuua rahvusoooperi peadirigendi Arvo Volmeri ja teatri direktori Aivar Mäe peades.

Lavastaja Nicola Raab tahab Wagneri abiga publiku mõtlema panna, kui o

Võtsite selle pakkumise vastu

Game postales «Parsifali»

laste oma fantaasial rühalt len

(Saksamaa) / Magdalena Anna Hofmann (Austria), Amfortas – Eike Wilm Schulte (Saksamaa) / Rauno Elp, Klingsor – Martin Winkler (Austria), Titurel – Koit Soasepp (Soome Rahvusoper) / Priit Volmer jt

Maailma esietendus 26. juulil 1882 Bayreuthi Festspielhausis.

RIINA LUIK

kultuur@postimees.ee

Lavastaja Nicola Raab ei luba viis tundi kestval megaetendusel mõnusat äraolemist, vaid tahab panna publiku sügavalt elu üle järele mõtlema, tajuma seoseid meie tegude ja nende tagajärgede vahel.

Miks just «Parsifal» – siin ja praegu?

Minu jaoks polnud «Parsifal» mitte isiklik ega ka mitte kui lavastaja valik, vaid rahvusoper Estonia ja kultuuripealinn Tallinn 2011 toimkonna tehtud austav ettepanek see ooper, nagu te ütlesite, «siin ja praegu» lavale tuua. Niipalju kui ma tean, sündis mõte Wagneri «Parsifal» Eestis esmakordselt lavale tuua rahvusoperi peadirigendi Arvo Volmeri ja teatri direktori Aivar Mäe peades.

Võtsite selle pakkumise vastu ilmselt suure huvi ja põnevusega, sest varem pole te Wagnerit lavastanud.

Võtsin selle ettepaneku vastu suure rõõmuga, sest eriti kui oled n-ö noor lavastaja, ei lange selline võimalus sulle just iga päev. «Parsifal» pole eriline mitte ainult mulle kui lavastajale – kuna see on tõesti minu jaoks esmakordne võimalus Wagneri ooper lavale tuua –, vaid eriline ka eesti publikule, kes seda nüüd esimest korda näeb.

Samas peetakse «Parsifali» üheks maailma ooperiliteratuuri keerukaimaks teoseks.

See on tõsi, kuid see on ka väga huvitav teos! Ja mitte ainult keerukas teos – «Parsifali» on ette heidetud sedagi, et see on liiga pikk (kestab viis tundi). Kuid see peabki pikk olema, sest mõelgem, millest kõigest seal räägitakse. Minu kui «noore lavastaja» staatusel ja varasema Wagneri-kogemuse puudumisel on ka hea külg – olen vaba stampidest, saan

lasta oma fantaasial vabalt lennata ja teostada oma nägemuse. Ma olen vaba sellest välisest survest ja intellektuaalsest taagast, mis paratamatult Wagneriga kaasneb eelkõige seepärast, et lavastan «Parsifali» Tallinnas, mitte Bayreuthis. Teisalt eks püüta mind (eks ikka kõige paremate soovidega) ka siin aidata ja õpetada «kuidas oleks õigem» ning muretsetakse, kas ma olen ikka lugenud ka seda või toda. Muidugi olen ma põhjalikult tutvunud nii Wag-

Lavastaja Nicola Raab tahab Wagneri abiga publiku mõtlema panna, kui o

OOPERI TAUST

«Parsifal» on Richard Wagneri (1813–1883) viimane ooper ja üks ooperiliteratuuri keerukamaid teoseid, mis on tõsine proovikivi nii solistidele, orkestrile kui koorile.

«Parsifal» on erakordselt väljendusjõuline ja ammendamatu avastamisrõõmu pakkuv teos ning ainus ooper, mis on kirjutatud Wagneri ooperiteatri Bayreuth Festspielhausi erilist akustikat ja võimalusi silmas pidades. Seepärast nimetas helilooja ooperit *Bühnenweihfestspiel* ehk «lavamüsteerium». See lavateos on täiuslikem kõigest tema püüdlustest ühendada keskaja mütoloogiat ja kaasaegset muusikat.

Wagner laenab motiive keskaegsest Graali legendist, Wolfram von Eschenbachi eeposest «Parzival»,

Chrétien de Troyes' «Percevalist», piiblist, Schopenhaueri filosoofiast ja budismist. Sellest sünteesist sünnib uus vaatenurk käsitletavatele teemadele, mille aluseks on teksti ja muusika pikaajaline küpsemine – ooperi sünnihetke on ette valmistanud Wagneri varasemad ooperid, eriti «Tristan ja Isolde».

Ooperi muusikaline keel on julge, nüüdisaegne ja enneolematult värvikas. Wagner rõhutas ooperi erilisust teiste lavateoste kõrval, keelates kolmekümneks aastaks ooperi lavastamise väljaspool Bayreuthi ooperimaja, samuti aplodeerimise pärast esimest vaatust, toonitades nii muusikadraama tõsidust ja tseremoniaalsust. 1903. aastal võitis Metropolitan Opera kohu kaudu õiguse tuua ooper lavale Ameerikas.

